

**ΝΕΟΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
YENİ KIBRIS DERNEĞİ
NEW CYPRUS ASSOCIATION**

Σέ μιιά προσπάθεια νά δώσει τήν εύκαιρία στό κυπριακό άναγνωστικό κοινό νά έχει πρόσθετες γνώμες πάνω σέ θέματα πού άφο-
ρούν τήν Κύπρο, ό ΝΕΟΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ έζήτησε συνεργασίες άπό
φίλους τοϋ Συνδέσμου πού βρίσκονται στο έξωτερικό καί συγκεκριμένα
στήν Άμερική.

Τά άρθρα αύτά άντικατοπτρίζουν τίς προσωπικές άντικρύσεις
άλλά καί τόν χῶρο μέσα στόν όποιο κινεΐται ό συγγραφέας καί δίνονται
στή δημοσιότητα χωρίς τοϋτο νά σημαίνει ότι έκφράζουν τίς θέσεις
τοϋ Συνδέσμου πάνω στα διάφορα θέματα.

Σήμερα δίνεται στη δημοσιότητα τό πρώτο άρθρο τής σειράς, πού
είναι γραμμένο άπό τόν καθηγητή Β. Κουφουδάκη πού είναι γνωστός στη
Κύπρο άπό προηγούμενες του μελέτες καί άρθρα για τή χώρα μας.

3/08/80

ΤΟΥ: Β. ΚΟΥΦΟΥΔΑΚΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ
ΙΝΔΙΑΝΑ (FORT WAYNE)

Α' ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

Όπως είναι γνωστό, τό Κυπριακό πρόβλημα, από τήν άποικιακή του περίοδο μέχρι σήμερα, έπηρεάστηκε από τά στρατηγικά, οίκονομικά καί πολιτικά συμφέροντα τών μεγάλων δυνάμεων πού έλεγχαν τήν περιλοχή τής 'Ανατολικής Μεσογείου καί τής Μέσης 'Ανατολής, καθώς καί από τήν εύαισθησία πού οί χῶρες αυτές έδειξαν πρὸς τήν Τουρκία, λόγω τής γεωγραφικής της θέσης καί τής πολιτικής της ανεξαρτησίας.

Τά χρόνια μετά τήν Τουρκική είσβολή στην Κύπρο έφεραν οίκονομικές, στρατηγικές καί πολιτικές εξέλιξεις στην περιλοχή, πού δέν βοήθησαν καί δέν βοηθοῦν τήν διεθνή διπλωματική θέση τής Κύπρου. Οί εξέλιξεις αυτές είναι γνωστές καί μπορούν νά συνοφιστοῦν παρακάτω:

Πρῶτον, τό ἄλυτο 'Αραβοϊσραηλινό πρόβλημα καί ἡ προκλητική πολιτική τοῦ 'Ισραήλ, ιδίως στις κατεχόμενες περιλοχές, πού δημιουργοῦν συνεχῶς νέους κινδύνους πολέμου ἐνῶ παράλληλα ἀποκλείουν μετριοπαθεῖς καί δίκαιες λύσεις τοῦ προβλήματος.

Ένας δεύτερος καί κύριος λόγος είναι ἡ αὐξανόμενη ἐξάρτηση τών δυτικών χωρῶν ἀπό τά πετρέλαια τής περιλοχῆς καί ὁ φόβος τών οίκονομικῶν ἐπιπτώσεων τής πολιτικής τοῦ ΟΡΕC. Μετά τό embargo τοῦ 1975, ἡ πιθανότητα μιᾶς 'Αμερικανικής στρατιωτικῆς ἐπέμβασης στην Λιβύη ἢ στόν Περσικό Κόλπο γιά τήν ἐξασφάλιση αὐτῶν τών ἐνεργειακῶν πηγῶν, ἔχει γίνει ἕνα ἀνοιχτό μυστικό στις Η.Π.Α. Διάφορες ὀμιλίες τοῦ Kissinger, οί μελέτες τοῦ Robert Tucker στό Κέντρο Στρατηγικῶν Μελετῶν τοῦ Johns Hopkins, καί ἡ ἐκπαίδευση μονάδων πεζοναυτῶν γιά ἐπιχειρήσεις στην ἔρημο, είναι μερικές μόνο ἐνδείξεις αὐτῶν τών σχεδίων.

Έκτός ὅμως ἀπό τήν πολιτική τοῦ ΟΡΕC, ἕνα τρίτος καθοριστικός παράγοντας βρίσκεται στό ὅτι οί χῶρες στις ὁποῖες βασίστηκε ἡ πολιτική τών Η.Π.Α. στην περιλοχή κάτω ἀπό τό Δόγμα Νίxon, π.χ. 'Ιράν, Τουρκία, Σαουδική 'Αραβία, 'Ισραήλ, ἔχουν γίνει τώρα πηγές ἀστάθειας στην περιλοχή. Τό 'Ισραήλ μέ τήν πολιτική του ὑπονομεύει τίς σχέσεις Η.Π.Α. καί μετριοπαθῶν 'Αραβικῶν χωρῶν καί δημιουργεῖ νέους κινδύνους πολέμου, embargo, κλπ. 'Η ἐπανάσταση στό 'Ιράν καί ἡ πτώση τοῦ Σάχη κατέστρεψαν τό κύριο στήριγμα τής Δυτικῆς πολιτικῆς στόν Περσικό Κόλπο, ἐνῶ ἡ συνεχιζόμενη κρίση τών 'Αμερικανῶν ὀμῆρων

δημιουργεί νέους κινδύνους στρατιωτικής επέμβασης. Για διαφορετικούς έσωτερικούς λόγους, τό μέλλον τής Σαουδικής 'Αραβίας δέν φαίνεται σταθερό, ένώ ή Κυβέρνησή της άπαγκιστρώνεται από τίσ Η.Π.Α. Τό κοινωνικό-οικονομικό καί πολιτικό χάος στην Τουρκία παίρνει καθημερινά σοβαρότερες διαστάσεις. Τελικά, ή Σοβιετική επέμβαση στό 'Αφγανιστάν δημιούργισε νέους φόβους στις Δυτικές χώρες ότι δηλαδή ή Σοβιετική Ένωση έχει αρχίσει μιá νέα επέκτατική πολιτική μέ σκοπό, μεταξύ άλλων, τόν άμεσο ή έμμεσο έλεγχο τών ενεργειακών πηγών τής περιοχής καί έπομένως τών Δυτικών χωρών που έξαρτοϋνται άπ'αυτές.

Τελικά ύπάρχει καί τό κλίμα τής κοινής γνώμης στην 'Αμερική, που μετά τήν άπαισιοδοξία του Βιετνάμ, έχει αρχίσει νά ζητά μιá δυναμική έξωτερική πολιτική για τήν προστασία τών συμφερόντων τών Η.Π.Α. Τά πολιτικά τής προεκλογικής περιόδου ένισχύουν αυτές τίσ τάσεις τής κοινής γνώμης, ιδιαίτερα γιατί τό 'Αφγανιστάν καί τό 'Ιράν έγιναν σύμβολα τής στρατιωτικής καί πολιτικής άδυναμίας τής 'Αμερικής.

Β' ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Τ'άποτελέσματα τών συζητιών που περιγράφτηκαν προηγουμένως είναι ότι βλέπουμε μιá γενική στρατηγική άνακατάταξη στόν χώρο τής 'Ανατολικής Μεσογείου καί τής Μέσης 'Αναστολής. 'Από στρατηγική άποψη μετά τόν δεύτερο πόλεμο αλλά ιδιαίτερα μετά τόν 'Αραβοϊσραηλινό πόλεμο του 1973, φάνηκε καθαρά ότι ή 'Ανατολική Μεσόγειος καί ή περιοχή τής Μέσης 'Ανατολής - Περσικού Κόλπου - είναι άλληλένδετες. 'Ο πόλεμος του 1973 καί ή σημερινή κρίση στόν Περσικό Κόλπο άποδεικνύουν ότι ή Δύση δέν μπορεί νά προστατεύσει τά συμφέροντα της στόν Περσικό Κόλπο, χωρίς νά έλέγχει τήν 'Ανατολική Μεσόγειο καί νά έχει τήν δυνατότητα νά χρησιμοποιεί βάσεις στην περιοχή αυτή. 'Η δημιουργία τής νέας ναυτικής μονάδας κρούσεως στόν 'Ινδικό 'Ωκεανό καί τόν Περσικό Κόλπο, καί ή προετοιμασία του RDF (rapid deployment force - στρατιωτική μονάδα άμέσου δράσεως) για τήν προστασία τών Δυτικών συμφερόντων, άπαιτεί τήν ύπαρξη καταλλήλων βάσεων. Έτσι, έκτός από τίσ παραδοσιακές βάσεις τών Η.Π.Α. στην 'Ελλάδα καί τήν Τουρκία, καί μέσον τών Βρετανικών Βάσεων στην Κύπρο, βλέπουμε τώρα νά επεκτείνεται τό δίκτυο τών στρατιωτικών διευκολύνσεων σε χώρες σαν τήν Αίγυπτο, τό 'Ομάν, τήν Σομαλία, τήν Κένυα καί τό νησί του Diego Garcia. 'Η άποτελεσματική χρήση αυτών τών Βάσεων όμως, έξαρτάται από τήν ικανότητα τών Η.Π.Α. νά χρησιμοποιούν τίσ βάσεις τής 'Ανατολικής Μεσογείου που έχουν έτσι άποκτήσει ακόμα μεγαλύτερη στρατηγική σημασία.

Ποιές είναι οί έπιπτώσεις τών έξελίξεων αυτών για τό Κυπριακό; Πρώτο θά πρέπει νά περιμένουμε τήν συνέχιση, άν όχι καί τήν αύξηση τών Δυτικών πιέσεων για νά λυθούν τά έγκρεμη προβλήματα μεταξύ 'Ελλάδας-Τουρκίας καί Κύπρου. 'Η άνάγκη πολιτικής σταθερότητας είναι άπόλυτη για τίσ Η.Π.Α. καί τό NATO, όπως είναι έξ'έσου άπόλυτη ή άνάγκη νά χρησιμοποιούν χωρίς δυσχέρειες τίσ βάσεις στις χώρες αυτές για τήν προστασία τών συμφερόντων τους στην Μέση 'Ανατολή.

Οί Βρεττανικές Κυρίαρχες Βάσεις στην Κύπρο σήμερα έχουν ακόμα μεγαλύτερη στρατηγική σημασία, ιδίως εν' όψει της αστάθειας στην Τουρκία και τον περιορισμό των δικαιωμάτων των Η.Π.Α. κάτω από την νέα άμυντική και οικονομική συμφωνία. Οί Βρεττανικές Βάσεις προσφέρουν δυνατότητες για ηλεκτρονική κατασκοπεία, για άνεφοδιασμό-στάθμευση και έπισκευή άεροσκαφών με κατεύθυνση στην Μέση Ανατολή, καθώς επίσης για την υποστήριξη Αμερικανικών μονάδων RDF. Βέβαια η χρήση των Βάσεων εξαρτάται από την Αγγλική Κυβέρνηση. Με τις ψυχροπολεμικές τάσεις στην Δυτική συμμαχία και την ενεργειακή εξάρτηση των χωρών του NATO από τις χώρες της περιοχής, οί Η.Π.Α. πιέζουν τό NATO να επεκτείνει την δράση του και προς την Μέση Ανατολή. Επομένως, στό πλαίσιο αυτό, η Κυβέρνηση Thatcher, για πολιτικούς και οικονομικούς λόγους, ίσως να μην άρνηθει την προσωρινή και έμμεση χρήση των Βάσεων της από τις Η.Π.Α., όπως ήδη γίνεται με τά U-2. Όσο για τό πολιτικό άδιέξοδο που έχουν φθάσει οί συνομιλίες πάνω στό Κυπριακό, η βασιική θέση των Η.Π.Α. δέν έχει αλλάξει, δηλ. μία λύση άποδεκτή άπ' όλους μπορεί να βασίζεται στην ιδέα ενός φαινομενικά άνεξάρτητου κυρίαρχου κράτους, αλλά στό πλαίσιο της διζωνικής συνομοσπονδίας που θα είναι αποτέλεσμα υποχωρήσεων της Τουρκίας και των Τουρκοκυπρίων στό έδαφικό θέμα, και των Έλληνοκυπρίων στό συνταγματικό.

Η στρατηγική σκέψη που επικρατεί στην Washington, ζητά σταθερότητα, άσχετα πώς θα θρεθούν λύσεις στα προβλήματα της περιοχής. Τό είρωνικό αποτέλεσμα αυτού του τρόπου σκέψης όμως είναι ότι μακροχρόνια δημιουργούνται νέες, αν όχι χειρότερες, πηγές αστάθειας. Ειδικά για τό Κυπριακό, οί Δυτικοί και ιδιαίτερα οί Αμερικανοί, πιστεύουν ότι δέν πρέπει και ότι δέν μπορούν να πιέσουν την Τουρκία παρ' όλη την οικονομική και στρατιωτική εξάρτησή της από την Δύση. Επίσης βλέπουν την διζωνική συνομοσπονδία σαν την λύση που θα κλείνει μια πληγή στό πλευρό του NATO ύστερα από 30 χρόνια. Η σκέψη επιπλέον επικρατεί στην Washington και στό NATO, ότι μία λύση του Κυπριακού που θα ικανοποιούσε τις Τουρκικές άπαιτήσεις θα άναζωογονήσει τις σχέσεις της Τουρκίας με την Δύση, θα δημιουργήσει συνθήκες (spillover effect) ευνοϊκές για την λύση των άλλων Έλληνοτουρκικών προβλημάτων, και θα βοηθήσει την οικονομική/πολιτική κατάσταση στην Τουρκία. Ακόμα και η άρθρογραφία της εποχής αυτής σ' έγκυρες Δυτικές έφημερίδες, χαρακτηριστικά παρουσιάζει την ανάγκη ελαστικότητας εν μέρους της Τουρκίας για να λυθεί τό Κυπριακό. Παρ' όλα αυτά όμως, οί έκκλησεις αυτές άφήνονταν στό έλεος της καλής διάθεσης της Τουρκίας που καλεείται να κάνει μια χειρονομία καλής θέλησης ως ανταπόδοση της Δυτικής γενναιοδωρίας.

Μια άλλη πλευρά της πολιτικής των Η.Π.Α. και του NATO, με σοβαρές επιπτώσεις για τό Κυπριακό, είναι ότι αν οί χώρες αυτές αποφάσιζαν να πιέσουν την Τουρκία με την μαζική οικονομική και στρατιωτική βοήθεια που διαθέτουν προς αυτήν, θα την πίεζαν για να έπιτραπει η επάνοδος της Ελλάδας στό NATO.

Για τήν Δυτική διπλωματία, ή βάση τής λύσης τοῦ Κυπριακοῦ ἤδη δημιουργήθηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 74 μέ τόν 2ο Ἀττίλα. Διαπραγματεύσιμες εἶναι μόνο οἱ λεπτομέρειες (ἐδαφικό-συνταγματικό) τής τελικῆς λύσης καί αὐτό φαίνεται καθαρά στίς προτάσεις Nimetz, Waldheim, κλπ.

Τό θέμα ὅμως τής ἐπανόδου τής Ἑλλάδας στό NATO εἶναι φλέγον, ἄμεσο, καί ἔχει προτεραιότητα, γιατί οἱ συνθήκες πού περιγράφηκαν νωρίτερα ἀπαιτοῦν τήν συνοχή τοῦ NATO. Ἡ ἀποτελεσματική χρήση τῶν NATOΙΚΩΝ Βάσεων στήν Ἀνατολική Μεσόγειο ἀπαιτεῖ τήν παρουσία τής Ἑλλάδας στό NATO γιατί οἱ Τουρκικές καί Ἑλληνικές Βάσεις εἶναι ἀλληλεξάρτητες. Ὅπως δείχνει μιᾶ πρόσφατη μελέτη τής Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τής Ἀμερικανικῆς Γερουσίας, παρά τήν μερική ἀποχώρηση τής Ἑλλάδας ἀπό τό NATO καί τήν ἀπουσία ἀμυντικῆς συμφωνίας μέ τίς Η.Π.Α., οἱ βάσεις στήν Ἑλλάδα δέν ἔχουν κλείσει. Οἱ Δυτικοί ὅμως βλέπουν ὅτι, ἐπιφανειακά τουλάχιστον, κάτω ἀπό ἐσωτερικές πιέσεις, ἡ Ἑλλάδα ἔχει ἀρχίσει νά συνδέει τό θέμα τῶν Βάσεων τῶν Η.Π.Α. μ' αὐτό τής ἐπανόδου τῆς στό NATO, καί ὅτι ἔμμεσα ἀπειλεῖ ὅτι ἂν δέν λυθεῖ σύντομα αὐτό τό θέμα, τότε πιθανῶς νά κλεισθοῦν οἱ Βάσεις τῶν Η.Π.Α. Ἐπίσης οἱ Δυτικές χῶρες γνωρίζουν ὅτι ἡ ἐπάνοδος τής Ἑλλάδας στό NATO θά γίνεῖ μόνον ἀπό μιᾶ δεξιά Ἑλληνική Κυβέρνηση. Γι' αὐτό οἱ Η.Π.Α. καί τό NATO θά προτιμοῦσαν νά πιέσουν τήν Τουρκία νά ἄρει τίς ἀντιρρήσεις τῆς γιά τήν ἐπάνοδο τής Ἑλλάδας στό NATO, λόγω ἀμέσων στρατηγικῶν ἀναγκῶν καί ὄχι γιάτί διαφωνοῦν μέ τά αἰτήματα τῆς Τουρκίας ἔναντι τῆς Ἑλλάδας. Αὐτό τό σημεῖο εἶναι σημαντικό γιά τήν παραπέρα ἐξέλιξη τῶν Ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων καί ἔμμεσα γιά τό Κυπριακό. Πρέπει ἐπίσης νά τονισθεῖ ὅτι ἡ ἐπάνοδος τῆς Ἑλλάδας στό NATO ἐτοιμάζεται χωρίς νά ἔχει λυθεῖ τό Κυπριακό, τό πρόβλημα πού ἔφερε τήν μερική τῆς ἀποχώρηση ἀπό τό NATO. Ἔτσι, γιά μιᾶ ἄλλη φορά τό Κυπριακό φαίνεται νά εἶναι ἕνα δευτερευόν θέμα γιά ὅλους τοῦς ἐνδιαφερομένους, ἐκτός φυσικά ἀπό τοῦς Κυπρίους ...

Γ' ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗΣ

Μετά τόν Δεύτερο Πόλεμο, ἡ πολιτική τῶν Η.Π.Α. πρὸς τήν Τουρκία χαρακτηρίζεται ἀπό εὐαισθησία λόγω τῆς στρατηγικῆς τῆς θέσης καί τῆς ἀνεξάρτητης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς. Ἡ Τουρκία ἔχει ἐκμεταλλευθεῖ ἐπιτυχῶς τίς δύο αὐτές συνθήκες γιά νά ἀποφύγει ἐξωτερικές πιέσεις καί γιά νά δεχθεῖ βοήθεια ἀπ' ὅλες τίς παρατάξεις. Γιά τοῦς Δυτικούς οἱ συνθήκες στήν Μέση Ἀνατολή - Περσικό Κόλπο - καί Ἀφγανιστάν ὑπογραμμίζουν τήν στρατηγική θέση τῆς Τουρκίας, καί τό ἐσωτερικό χάος στήν χώρα αὐτή δημιουργεῖ νέους φόβους, πού αὐξάνουν τήν Δυτική εὐαισθησία πρὸς τήν Τουρκία. Ἔτσι ἡ Τουρκική διπλωματία βρῖσκει νέα δύναμη στήν διεθνῆ διαπραγματευτική τῆς θέση, ἀκόμα καί σέ στιγμές πλήρους ἐσωτερικῆς ἀδυναμίας.

Τί σημαίνουν οἱ ἐξελίξεις αὐτές γιά τό Κυπριακό καί ἔμμεσα γιά τήν Ἑλληνική διπλωματία; Πρῶτον, ἄσχετα μέ τίς προεκλογικές ὑποσχέσεις

τῶν προεδρικῶν ὑποψηφίῶν στὶς Η.Π.Α., δέν πρέπει νά ἐπαναληφθεῖ ὁ ὕδιος ἐνθουσιασμός πού παρατηρήθηκε στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Κύπρο τὸ 1976 μὲ τὴν ἐκλογή τοῦ Carter. Ὅπως καὶ ὁ Carter, ὁ διάδοχος του θά τύχει συμβούλων τῶν ὀπίστων οἱ στρατηγικὲς ἐκτιμήσεις δέν θά διαφέρουν πολὺ ἀπ'αὐτές τῶν προκάτοχων τους τῶν τελευταίων 35 χρόνων.

Δεύτερο, λόγω τῆς ἀξαναπόμηνης κρίσης καὶ ἔντασης στὴν γενικὴ περιοχὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου - Μέσης Ἀνατολῆς - Περσικοῦ Κόλπου - θά δοῦμε νέες Δυτικὲς πρωτοβουλίες γιὰ τὴν "λύση" τῶν ἐκκρεμῶν θεμάτων στὶς Ἑλληνοτουρκικὲς-Κυπριακὲς σχέσεις. Οἱ "λύσεις" αὐτές θά ἐπικαλοῦνται τὰ ἀνώτερα στρατηγικὰ συμφέροντα τῆς συμμαχίας γιὰ τὴν ἀποδοχὴ σχεδίων πού θά ἱκανοποιοῦν τὰ "γενικὰ" συμφέροντα ἀντὶ τῶν "περιορισμένων" καὶ "ὑποκειμενικῶν" συμφερόντων τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἑλλάδας.

Τρίτο, τί πρέπει νά περιμένουμε ρεαλιστικὰ ἀπὸ τὴν Τουρκία, ἐν'ὄψη τῆς ἀξαναπόμηνης εὐαισθησίας πού δείχνει ἡ Δύση πρὸς τὴν χώρα αὐτή; Δέν χωρᾶ ἀμφιβολία ὅτι ἡ Τουρκία ἔχει μιὰ στρατηγικὰ σημαντικὴ θέση καὶ ὅτι τὰ ἐσωτερικὰ τῆς προβλήματα ἔχουν σοβαρὲς διαστάσεις. Οὔτε ἡ Ἑλλάδα οὔτε καὶ ἡ Κύπρος ὅμως πρέπει ν'ἀφήσουν νά ἀναταραχθεῖ ἡ ἰσορροπία μεταξὺ Ἑλλάδας-Τουρκίας μὲ τὴν μαζικὴ βοήθεια πού προσφέρεται τώρα στὴν Τουρκία ἀπὸ τὶς Η.Π.Α., τὴν Δυτικὴ Γερμανία καὶ ἄλλες Δυτικὲς βιομηχανικὲς χώρες. Ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἰσορροπίας θά ἐνθαρρύνει ἀκόμα περισσότερο τὸν Τουρκικὸ ἐπεκτατισμὸ χωρὶς νά λύσει κανένα ἀπὸ τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα αὐτῆς τῆς χώρας. Ἡ στρατηγικὴ θέση τῆς Τουρκίας δέν θά ἔχει καμμιά ἀξία γιὰ τὴν Δύση ἂν ἀπομονωθεῖ ἡ Τουρκία ἀπὸ τὰ δυτικὰ καὶ τὰ νότια τῆς, μὲ μιὰ πραγματικὴ Ἑλληνικὴ ἀποχώρηση ἀπὸ τὸ NATO καὶ μιὰ ὀλικὴ ἀποστρατικιοποίηση τῆς Κύπρου. Ἀκόμα καὶ ὁ ἔλεγχος τῶν Στενῶν ἀπὸ τὴν Τουρκία χάνει σχετικὰ τὴν σημασίαν του μὲ τὸν ἔλεγχο τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Κρήτης ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὶς νέες τεχνικὲς ἐξελιξέεις στὸν ναυτικὸ πόλεμο. Μαζὶ μὲ τὴν ἀβεβαιότητα γιὰ τὸ μέλλον τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἡ γεωγραφικὴ θέση τῆς Ἑλλάδας κάνει τὴν χώρα τὸ κλειδί τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου. Εἶναι ἀπαραίτητο ἐπομένως νά μὴν ὑποτιμᾶ ἡ Ἑλλάδα τὴν ἰσχυρὴ διαπραγματευτικὴ θέση.

Τέταρτο, ἡ ἀνεξάρτητη πολιτικὴ τῆς Τουρκίας πρέπει νά ἐκτιμηθεῖ ἀντικειμενικὰ. Παρ'ὄλη τὴν νέα ἀμυντικὴ-οἰκονομικὴ συμφωνία μὲ τὶς Η.Π.Α., καὶ ὁ Demirel καὶ ὁ Ecevit δήλωσαν ὅτι οἱ Τουρκικὲς Βάσεις δέν πρόκειται νά χρησιμοποιηθοῦν γιὰ Ἀμερικανικὲς ἐπιχειρήσεις στὴν Μέση Ἀνατολή, ἢ γιὰ τὴν ἐπαλήθευση τῶν Ἀμερικανο-Σοβιετικῶν συμφωνιῶν SALT, χωρὶς Σοβιετικὴ ἄδεια. Ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι δύο πρόσφατες Ἀμερικανικὲς μελέτες ἀρχίζουν νά ἀναγνωρίζουν διάφορες πτυχὲς τῆς πραγματικότητας τοῦ Τουρκικοῦ προβλήματος. Ἡ ἔκθεση τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τῆς Γερουσίας (Μάρτιος 80), γιὰ πρώτη φορά ἀναγνωρίζει τὸ ὅτι μὲ τὶς παροῦσες συνθήκες στὴν Τουρκία καὶ στὸν γύρω χῶρο τῆς, ἡ Τουρκία "θά ζητᾶ παραπάνω βοήθεια ἐνῶ θά δύνει λιγότερα ὠφέλη στους συμμάχους τῆς ...". Σ'ἓνα ἄλλο ἄρθρο (περιοδικὸ Ἐνόπλων Δυνάμεων, Ἰούλιος 80 - Η.Π.Α.), ἕνας τέως ἀξιωματοῦχος τοῦ

Υπουργείου Άμυνας τών Η.Π.Α. μάς λέει ότι, όχι μόνον οί ικανότητες του Τουρκικού στρατού είναι περιορισμένες, αλλά και ότι οί Τουρκοί μόνου τους θά φέρουν τήν δική τους κατάρρευση άσχετα μέ τήν Δυτική βοήθεια. Αύτές οί σκέψεις βέβαια θεωρούνται κάπως αίρετικές στην Washington και δέν είναι γενικά αποδεκτές. Άλλά και οί δυό αύτές μελέτες μοιρολατρικά αποδέχονται τήν ανάγκη τής μαζικής βοήθειας προς τήν Τουρκία λόγω τής ανεξαρτησίας τής έξωτερικής της πολιτικής και τών στρατηγικών αναγκών τής συμμαχίας. Ή παραγνώριση τής Τουρκικής πραγματικότητας είναι ένα δεδομένο τής Άμερικανικής πολιτικής πού ακόμα πιστεύει ότι μιά ακόμα ένδειξη γενναιοδωρίας θά εξασφαλίσει τήν συμπράσταση τής Τουρκίας στην Δυτική πολιτική στό πλαίσιο του NATO και τής Μέσης Άνατολής. Άν όμως οί Δυτικοί διπλωμάτες εξέταζαν τήν ιστορία τής Τουρκικής έξωτερικής πολιτικής, θαβρισκαν διάφορα χρήσιμα συμπεράσματα για τήν σημερινή κατάσταση. Ίδιαίτερη χρήσιμη είναι ή πρόσφατη μελέτη του Ίστορικού Frank Weber μέ τίτλο The Evasive Neutral πού αναλύει αντικειμενικά τήν πολιτική τής Τουρκίας κατά τήν διάρκεια του Δεύτερου Πολέμου (1939-1945), μέ βάση τά Άγγλικά και Γερμανικά άρχεα τής εποχής. Έκει ό αναγνώστης θά δει πώς και τότε ή Τουρκία έκμεταλλεύθηκε τήν στρατηγική της θέση για νά αποσπάσει βοήθεια, ύποστήριξη και ύποσχέσεις και από τίσ δυό πλευρές, χωρίς καμιά θυσία έκ μέρους της. Τά ίδια στοιχεία δείχνουν καθαρά επίσης τίσ μακροχρόνιες έπεκτατικές τάσεις τής Τουρκίας έναντι τών γειτόνων της. Ή ταχτική αυτή τής Τουρκικής διπλωματίας όχι μόνον δέν άλλαξε, αλλά παρουσιάζεται σέ άδρές γραμμές σήμερα. Και ή Έλληνική και ή Κυπριακή διπλωματία πρέπει νά χρησιμοποιήσουν αντικειμενικά τέτοια στοιχεία στην προάσπιση τών δικαιωμάτων τους και τήν έκτίμηση τών συμφερόντων τους.

Ή διεθνής συγκυρία δυνάμεων στην περιοχή τής Άνατολικής Μεσογείου δημιουργεί δυσχέρειες στην διπλωματική θέση τής Κύπρου. Αυτό όμως δέν σημαίνει ότι ή Κύπρος και ή Έλλάδα πρέπει νά αποδεχθούν βιαστικές λύσεις ή νά ύποβηθήσουν και πάλι τά βασικά τους συμφέροντα προς χάριν τής Δυτικής συμμαχίας. Ή Έθνική άκεραιότητα και ή ανεξαρτησία και τών δυό χωρών δέν συμβιβάζεται ούτε και είναι διαπραγματεύσιμη. Αυτό πρέπει νά είναι τό καθαρό μήνυμα και τών δυό χωρών προς τούς φίλους και συμμάχους τους. Ή διπλωματική όδός και ή εφαρμογή τών αποφάσεων του ΟΗΕ προσφέρουν τήν σωστή μέθοδο λύσης του Κυπριακού. Ο δρόμος τών συνομιλιών και τής συμφιλίωσης μέ τούς Τουρκοκυπρίους πρέπει νά παραμένει άνοιχτός, μέ προσοχή όμως για τίσ ναρκοθετημένες παρακάμψεις πού όδήγησαν στό παρελθόν στην Ζυρίχη, στά σχέδια Acheson, στό Παρίσι και τήν Λισσαβώνα. Σωστή έκτίμηση τών διεθνών διπλωματικών συνθηκών, έσωτερική ένότητα, άμυντική έτοιμότητα και έμμονή στα Κυπριακά δικαιώματα είναι ό μόνος τρόπος άποφυγής τής ενανάληψης μις τραγωδίας σαν του 1974.